

BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID

Uitdagingen en visie

Een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke overheid. Dat is de basis voor het creëren van welvaart, welzijn en vertrouwen bij de Vlaamse burger. We zetten meer dan ooit in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds.

Concrete voorstellen

Slagkrachtige bestuurlijke structuur

- Door het ondersteunen van schaalvergroting, creëren we sterke en bestuurskrachtige lokale besturen. Deze schaalvergroting gebeurt op vrijwillige basis. Lokale besturen kunnen vrij kiezen of en met wie ze wensen te fusioneren. De lokale besturen leggen de voorstellen tot fusie voor aan de Vlaamse regering die al of niet een decretaal initiatief kan nemen. De Vlaamse regering werkt een financieel ondersteuningspakket uit voor fusieoperaties die een bepaalde minimale schaalgrootte bereiken en ingaan vanaf de nieuwe lokale bestuursperiode in 2024. Deze financiële ondersteuning (schuldovername) wordt gedifferentieerd naargelang de bereikte schaalgrootte. Naast de schuldovername zal er ook een garantieregeling voor het gemeentefonds van toepassing zijn waardoor de nieuwe fusiegemeente, nooit minder ontvangen dan de som van de afzonderlijke lokale besturen.
- We zetten in op regiovorming. Deze regiovorming moet van onderuit worden opgebouwd en gedragen door de lokale besturen. De burgemeesters van de betrokken lokale besturen vormen de spil van deze regiovorming. Om tot een grotere coherentie te komen en deze regiovorming te stimuleren, zal de Vlaamse regering, verder bouwend op de reeds uitgevoerde regioscreening, vaste regio's afbakenen waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke samenwerking, zowel de bestaande als nieuwe, moeten plaatsvinden (behoudens zij die op een hogere schaal georganiseerd zijn). Dit moet de huidige verrommeling tegengaan en leiden tot minder mandaten. We werken bestaande drempels weg die verhinderen dat samenwerkingsverbanden fuseren. De Vlaamse overheid zal de eigen regionale afbakeningen afstemmen op deze regio's. Er wordt een kader uitgewerkt dat bijkomende instrumenten bevat om de regiovorming te ondersteunen (bv. rond herverdelingsproblematieken tussen de betrokken lokale besturen).

- De functie van **provinciegouverneur** evolueert - naast de uitvoering van zijn federale taken - steeds meer naar een actieve verbindings- en verzoeningsrol tussen de gemeenten en de Vlaamse overheidsdiensten actief in de provincie.
- Als voogdijoverheid stelt Vlaanderen zich op als kennispartner die vertrouwen schenkt aan zijn lokale besturen. De **Vlaamse overheid** concentreert zich op het definiëren van **strategische beleidsambities** en de algemene spelregels. Dit betekent dat de lokale besturen meer autonomie krijgen en bevoegdheden om aan deze beleidsambities invulling te geven, waar mogelijk conform het **subsidiariteitsprincipe**, worden overgeheveld naar het lokaal niveau.
- In een commissie decentralisatie, overlegt de Vlaamse regering samen met de lokale besturen op welke terreinen, bovenop de in dit regeerakkoord gemaakte afspraken, en door aanpassing van welke regelgeving en binnen welke termijn, zij de autonomie voor de lokale besturen verhoogt door, o.a. de afschaffing van Vlaamse sturing; minder of soepelere normering of de aanpassing van administratieve praktijken.
- De Vlaamse overheid focust op de ondersteuning en coaching van de lokale besturen.
- Het algemeen bestuurlijk toezicht wordt op een restrictieve manier toegepast en beperkt zich tot wettigheidstoezicht. Het goedkeuringstoezicht wordt verder afgebouwd.
- Het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging en het decreet Lokaal Bestuur passen we aan zodat ook private actoren het initiatief kunnen nemen tot de oprichting en het beheer van een crematorium, binnen een duidelijk toezichtskader van de Vlaamse overheid (bv. op het vlak van ethiek, milieunormen,...). Daarnaast evalueren we, in overleg met de lokale besturen en andere betrokkenen (uitvaartondernemers, crematoria,...) of er nog andere actualisaties mogelijk en wenselijk zijn.
- Bij uitblijven van een wijziging van art. 60 § 6 van de OCMW-wet, onderzoeken we op welke manier sociale diensten op de meest efficiënte en effectieve manier kunnen worden georganiseerd.
- We bouwen een kader uit waarbinnen het *right to challenge* ten aanzien van de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden georganiseerd kan worden. Hierbij laten we ons inspireren door buitenlandse voorbeelden.
- Om tot een versterkte aanpak van kwetsbare wijken (op basis van indicatoren zoals lage werkzaamheidsgraad, slechte woonkwaliteit, lage scholingsgraad, hoge concentratie anderstaligheid, lage inkomens...) te komen, sluit de Vlaamse regering met het betrokken lokaal bestuur een wijkverbeteringscontract af. Aangezien de steden en gemeenten zelf het best geplaatst zijn om de lokale situatie te beoordelen, nemen zij het initiatief om in te tekenen op een Vlaamse oproep met jurering. In dit wijkverbeteringscontract engageren zowel de verschillende betrokken beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid als het betrokken lokaal bestuur zich om, door middel van een mix van kordate en zachte maatregelen, waarbij conform het

bestuursdecreet kan worden afgeweken van bestaande regelgeving, de vicieuze cirkel in deze wijken te doorbreken door in te zetten op o.a. wonen, onderwijs, werk.

- Om de inspanningen van gemeenten ten gevolge van het beheren van de open ruimte te valoriseren en om de open ruimte te vrijwaren, zal er naast het gemeentefonds een bijkomende algemene financieringslijn opgebouwd worden waarvoor alle gemeenten behalve de 13 centrumsteden in aanmerking komen. De impact ervan wordt geleidelijk opgebouwd om in 2024 op volle kracht te komen. Deze financieringslijn volgt dezelfde groeivoet als het gemeentefonds, ook na 2024.
- Er wordt vanaf 2020 een bedrag van 4 miljoen euro ter beschikking gesteld voor de problematiek van de uitdijende effecten van het grootstedelijk gebied op Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen en Zottegem.

Optimaliseren organieke regelgeving

- Het Vlaams bestuursniveau ontwikkelt zich verder als partner van de lokale besturen. We vereenvoudigen de organieke regelgeving verder, onder andere via een aanpassing van het decreet Lokaal Bestuur.
- Bij het neerleggen van de lijst voor lokale verkiezingen dient ingeval van een kartellijst meegedeeld te worden of de kandidaten van de verschillende partijen op de kartellijst al dan niet 1 of meerdere fracties in de gemeenteraad zullen vormen. De kandidaten geven eveneens aan tot welke fractie ze desgevallend zullen behoren.
- We schaffen de **opkomstplicht** bij de lokale en provinciale verkiezingen af.
- De **lijsttrekker van de grootste lijst** krijgt na de verkiezingen 14 dagen het exclusief **initiatiefrecht** om een meerderheidscoalitie op de been te brengen. Slaagt hij of zij daar niet in, dan gaat het initiatiefrecht over naar de tweede grootste lijst en wordt desgevallend verder de afnemende volgorde van stemmenaantal van de lijsten gehanteerd.
- We versterken de impact van de kiezer bij gemeenteraadsverkiezingen. De **burgemeester** wordt voortaan **de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste fractie van de coalitie**. Daarnaast verdwijnt de **lijststem**.
- De **installatievergadering** van de nieuwe gemeenteraden vindt vanaf de verkiezingen van 2024 plaats op een van de **eerste vijf werkdagen van december** van het jaar van de verkiezingen, i.p.v. begin januari. Een nieuwe lokale bestuursperiode begint voortaan een maand vroeger.
- We voeren de **constructieve motie van wantrouwen** in, zodat onbestuurbaarheid van een gemeente vermeden kan worden. Dit instrument kan enkel worden ingezet met de steun van 2/3de van de verkozenen van elk van de indienende fracties en niet in de eerste 12 maanden na de installatie van de gemeenteraad noch in de laatste 12 maanden voor de lokale verkiezingen.

- We **vereenvoudigen van het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen**. Hierbij staat de aandacht voor de democratische aansturing en verantwoording voorop, alsmede duidelijke spelregels voor de samenwerking tussen de publieke en de private sector.
- We screenen de regelgeving en documenten eigen aan de beheers- en beleidscyclus (BBC) specifiek met het oog op het vergroten van de leesbaarheid ervan, in het bijzonder voor de leden van de gemeenteraad.
- We geven autonomie aan de lokale besturen om op het vlak van de burgemeesterssjerp te kiezen tussen de huidige burgemeesterssjerp of de huidige schepensjerp.

Personeelsbeleid

- We **moderniseren de ‘rechtspositieregeling’** voor het overheidspersoneel met het oog op het efficiënt inzetten van personeel in de lokale besturen maar ook met het oog op mobiliteit van personeel in en tussen overheidsniveaus en de private sector. Hierbij laten we de lokale autonomie zoveel mogelijk spelen.
- We werken de verschillen tussen de statutaire en contractuele personeelsleden verder weg. Voor de lokale besturen werken we voor de statutaire ambtenaren een ontslagregeling uit die dezelfde is als de ontslagregeling uit de arbeidsovereenkomstenwet.
- De Vlaamse overheid neemt haar verantwoordelijkheid op om de problematiek van **de responsabiliseringsbijdrage** voor de pensioenfactuur voor de lokale besturen voor de helft op te lossen. Zo geven we de lokale besturen ademruimte om verder te investeren op een voldoende hoog niveau.

Herbestemming kerken

We bieden de lokale besturen meer mogelijkheden en stimuli om in te zetten op een adequaat en toekomstgericht beleid inzake neven- en herbestemming van eredienstgebouwen. Het kerkenbeleidsplan krijgt daarin een centrale plaats. Dit kerkenbeleidsplan wordt bij de start van elke lokale bestuursperiode geactualiseerd en vormt de basis voor de financiële planning van de lokale geloofsgemeenschappen en het lokale bestuur. Het kerkenbeleidsplan is het resultaat van lokaal overleg tussen de gemeente en de (centrale) kerkbesturen. Inzake de beroepsprocedure wordt enkel deze van de centrale kerkraad behouden. Voor de 1.786 Vlaamse parochiekerken maken we een objectieve inschatting van de (erfgoed)waarde en het herbestemmingsprofiel (valorisatie, nevenbestemming, medegebruik, herbestemming); deze kan lokaal als richtinggevend

gebruikt worden bij de opmaak van het kerkenbeleidsplan. We schrijven in de Onroerenderfgoedregelgeving stimulerende en sensibiliserende maatregelen ter bevordering van het herbestemmen van parochiekerken in.

Duidelijk kader erkenning lokale geloofsgemeenschappen

We passen de bestaande regels binnen de Vlaamse bevoegdheden maximaal aan in lijn met de aanbevelingen van de studie van professor dr. Rik Torfs:

- Lokale geloofsgemeenschappen die willen erkend worden en de bijbehorende financiering wensen te ontvangen, moeten **een wachtperiode van vier jaar** met gunstig gevolg doorlopen hebben. De reeds erkende geloofsgemeenschappen krijgen één jaar tijd om zich te conformeren aan de nieuwe regelgeving. Deze procedure is ook van toepassing op de aanvraagdossiers die vóór 1 juli 2019 ingediend zijn. **Op financieel vlak** wordt geopteerd **voor verscherpte transparantie**. Zo komt er een verbod op buitenlandse financiering die rechtstreeks of onrechtstreeks afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de gemeenschap en verband houdt met extremisme. Daarnaast wordt het verplicht om bij de jaarrekening de herkomst te vermelden van giften en wordt de jaarrekening bijgevoegd van vzw's of andere instellingen die verbonden zijn met de lokale geloofsgemeenschap. De Vlaamse overheid houdt toezicht op de handhaving van de regels door de betreffende verantwoordelijke besturen.
- Om een professionele screening op basis van de nieuwe criteria te kunnen realiseren wordt een Vlaamse dienst opgericht met de nodige competenties terzake.
- Het gebruik van het Nederlands in de context die de taalwetgeving voorziet, wordt meegenomen in de erkenningsvoorwaarden.
- Wat de handhaving van de erkenningscriteria betreft, voorzien we dat de verkiezing van de bestuursorganen van alle erkende lokale geloofsgemeenschappen op dezelfde dag gebeurt. Zo wordt de opvolging van de vervanging van de bestuursorganen duidelijker.
- Daarnaast voorzien we een uitgebreider palet aan sanctioneringsmogelijkheden. Vandaag bestaat maar één sanctie, de opheffing van de erkenning. We werken een meer gelaagd sanctieapparaat uit om de effectiviteit van de handhaving te versterken (gedeeltelijke inhouding van de tekortendekking, tijdelijke opheffing van de erkenning...).
- Ten slotte maken we afspraken met de federale overheid over het inschakelen van de lokale integrale veiligheidscellen als actor om mogelijke inbreuken van de geloofsgemeenschap tegen de Grondwet en het EVRM vast te stellen.

- De bestaande vrijstelling van onroerende voorheffing voor openbare erediensten of vrijzinnige dienstverleningen geldt in de toekomst enkel nog voor erkende lokale geloofsgemeenschappen.

Strikte handhaving taalwetgeving

- De interpretatie van de **omzendbrieven Peeters en Martens** blijft aangehouden. We nemen een assertieve houding aan bij schendingen van de taalwetgeving. We verzetten ons maximaal tegen pogingen om de Vlaamse interpretatie uit te hollen.

Vernieuwde invulling Vlaams stedenbeleid

- Binnen het instrumentarium van het Stedenbeleid wordt meer aandacht ontwikkeld voor **de stadsregionale dimensie**. Hierbij houden we de focus op de 13 centrumsteden, maar bekijken we ook de rol van de stad in haar ruimere regio.

Economisch niet-actieve EU-burgers

- We geven de lokale overheden de richtlijn om economisch niet-actieve EU-burgers die niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en die een bevel hebben gekregen om het grondgebied te verlaten, systematisch uit te schrijven uit het bevolkingsregister.

Preventie van radicalisering

De Vlaamse Regering gaat voor een door iedereen gedeelde samenleving. Daarin staat democratisch burgerschap centraal en is er plaats voor verschillende ideologieën, denkbeelden en levensovertuigingen, zolang ze niet oproepen tot haat en geweld. Gewelddadige radicalisering, zowel bij volwassenen als bij minderjarigen, vormt een substantiële bedreiging voor de fundamentele rechten en vrijheden van onze democratische rechtsstaat en moet krachtdadig worden aangepakt.

Preventie en repressie gaan hierbij hand in hand. De belangrijkste hefboomen voor repressie liggen op het federale niveau. De belangrijkste hefboomen voor preventie (primair, secundair en tertiair) bevinden zich op het niveau van de gemeenschappen en gewesten. Vanuit zijn bevoegdheden werkt Vlaanderen maximaal samen met de andere bestuursniveaus en relevante actoren.

De Vlaamse Regering wil met haar beleid in de eerste plaats voorkomen dat personen radicaliseren, en signalen van gewelddadige radicalisering zo vroeg mogelijk detecteren. We gaan uit van een geïntegreerde aanpak waarbij de Vlaamse Regering een aantal prioritaire doelstellingen bepaalt en ieder beleidsdomein binnen zijn bevoegdheden instaat voor de uitvoering ervan. De inspanningen op het vlak van begeleiding van geradicaliseerde gedetineerden met het oog op hun re-integratie in de maatschappij, worden opgedreven.

Gemeenten zijn voor de Vlaamse Regering de eerste partners in deze aanpak omdat ze het dichtst bij de burgers staan. Het is de taak van gemeenten om zorgwekkende ontwikkelingen tijdig te signaleren en daarop te reageren. We ondersteunen hen in het opnemen van deze regierol en het uitbouwen van een fijnmazig netwerk van lokale actoren.

De Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC), waarin veiligheidsdiensten en socio-preventieve diensten elkaar vinden onder voorzitterschap van de burgemeester, vormen het cruciale sluitstuk in deze lokale aanpak. Enerzijds spelen ze een belangrijke rol in de individuele opvolging van de casussen die binnen de LIVC besproken worden. Dit kan gaan over psychische begeleiding, gezinsondersteuning, begeleiding in de zoektocht naar werk of een opleiding, enzovoort. Anderzijds hebben ze ook een belangrijke rol op vlak van vroegdetectie. Door de socio-preventieve actoren kunnen immers casussen aangeleverd worden die binnen de LIVC besproken worden. We creëren een decretaal kader zodat medewerkers van Vlaamse diensten en voorzieningen kunnen deelnemen aan een LIVC, zonder dat ze daarbij hun eventuele beroepsgeheim schenden. De hiervoor gecreëerde gemeenschappelijke gegevensbank (GGB) zorgt voor voeding van het LIVC.